

Лекція. Завдання ООН, Світового банку / МВФ у сфері протидії фінансуванню тероризму

План

1. Комітети ООН у боротьбі з тероризмом і конфліктами
2. Роль Світового банку
3. Роль МВФ

Сучасним міжнародним правом було напрацьовано цілу низку міжнародно-правових актів універсального і регіонального характеру, що на підставі чітких критеріїв установлюють як предмет свого правового регулювання взаємну співпрацю держав у боротьбі з фінансування тероризму. Наприкінці 90-х років ХХ століття в міжнародному праві починає формуватися система міжнародно-правових норм, спрямованих на боротьбу з фінансуванням тероризму. Питання боротьби з фінансуванням тероризму потрапило в фокус уваги міжнародних організацій, включаючи насамперед Організації Об'єднаних Націй (далі ООН), в результаті різкого сплеску терористичної активності в кінці ХХ століття.

Головними джерелами міжнародного права в сфері боротьби з фінансуванням тероризму є Конвенція ООН про боротьбу з фінансуванням тероризму 1999 року, Сорок рекомендацій ФАТФ та Дев'ять спеціальних рекомендацій ФАТФ по боротьбі з фінансуванням тероризму. Велике значення мають також резолюції Ради безпеки ООН. Важливу роль у питаннях, пов'язаних із боротьбою з фінансуванням тероризму відіграє Генеральна Асамблея ООН. Так, Декларацією про заходи щодо ліквідації міжнародного тероризму, прийнятою резолюцією 49/60 ГА від 9 грудня 1994 р., закріплено обов'язок країн «утримуватися від організації терористичної діяльності, підбурювання до неї, сприяння її здійсненню, фінансування...»

У 1996 році Генеральна Асамблея ООН закликала всі країни сприяти протидії тероризму, за допомогою відповідних внутрішніх механізмів фінансуванню терористів та терористичних організацій, незалежно від того, здійснюється таке фінансування прямо чи опосередковано через організації, які також переслідують або стверджують, що переслідують, благодійні, громадські

чи культурні цілі, або також втягнуті в заборонені види діяльності, такі як незаконні поставки зброї, незаконний обіг наркотиків та вимагання, включаючи використання осіб з метою фінансування терористичної діяльності.

Безпосередньо питанням протидії фінансуванню тероризму присвячена Міжнародна конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму, яку прийнято резолюцією 54/109 Генеральної Асамблеї ООН від 9 грудня 1999 року. Ця Конвенція наполегливо рекомендує усім державам-учасницям запровадити у власному національному законодавстві кримінальну відповідальність за фінансування тероризму. Конвенція вимагає, щоб учасники робили кроки, з метою перешкоджання та протидії фінансуванню терористів, незалежно від того, чи здійснюється таке фінансування прямо або опосередковано через організації, які стверджують, що переслідують благодійні, громадські або культурні цілі, або також залучені в заборонені види діяльності, такі, як незаконний обіг наркотиків, поставки зброї, контрабанда нафтопродуктів;

- зобов'язує держави притягувати осіб, що фінансують тероризм, до кримінальної, цивільної чи адміністративної відповідальності;

- передбачає виявлення, блокування та арешт фондів, призначених для терористичної діяльності, а також розподіл з іншими державами-учасницями конфіскованих коштів в кожному випадку окремо.

Банківська таємниця більш не є достатньою підставою для відмови у співпраці. У Резолюції 1373/2001 Ради Безпеки ООН від 28 вересня 2001 р.[8], визнано необхідність того, щоб країни на додаток до міжнародного співробітництва вживали додаткових заходів з метою запобігання та попередження на своїй території, з використанням усіх законних засобів, фінансування та підготовки будь-яких терористичних актів.

З метою зміцнення і посилення протидії тероризму держави-члени почали у вересні 2006 року новий етап боротьби з ним і прийняли **Глобальну контртерористичну стратегію** (далі Стратегія), яка являє собою перший випадок досягнення всіма державами-членами ООН згоди щодо загальних стратегічних та оперативних рамок для боротьби з тероризмом і зокрема, з фінансуванням тероризму. У зв'язку з цим, в рамках діяльності ООН,

Генеральним секретарем в 2005 році була створена і схвалена Генеральною Асамблеєю в рамках Глобальної контртерористичної стратегії ООН, Цільова група по здійсненню контртерористичних заходів (ЦГЗКЗ).

Основним завданням цієї групи є об'єднання та координація зусиль всіх структур ООН у сфері протидії тероризму. ЦГЗКЗ сформувала Робочу групу по боротьбі з фінансуванням тероризму з метою надання державам допомоги в цій галузі. Керівництво Робочою групою здійснюють Міжнародний валютний фонд (МВФ), Світовий банк і Управління Організації Об'єднаних Націй з наркотиків і злочинності, а сприяння в її роботі надають Група зі спостереження Комітету-1267, Виконавчий директорат Контртерористичного комітету Ради Безпеки ООН і Міжнародна організація кримінальної поліції (Інтерпол). Робоча група вивчає різні компоненти дій, що вживаються для боротьби з фінансуванням тероризму, і висуває пропозиції, націлені на підвищення ефективності виконання міжнародних стандартів, включаючи спеціальні рекомендації Групи розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF).

У жовтні 2009 року Робоча група опублікувала доповідь, що містить 36 висновків та 45 рекомендацій, які призначені для надання допомоги державам-членам у підвищенні ефективності їх зусиль по боротьбі з фінансуванням тероризму. Доповідь охоплює п'ять напрямів діяльності:

- a) введення кримінальної відповідальності за фінансування тероризму;
- b) зміцнення внутрішньодержавного та міжнародного співробітництва;
- c) системи переказу цінностей;
- d) некомерційні організації;
- e) заморожування активів

Таким чином, група встановила, що фінансування тероризму передбачає здійснення конкретної діяльності зі збирання, зберігання та приховування фінансових коштів, використання фінансових коштів для підтримки терористичних організацій та їх інфраструктури, а також переведення коштів для підтримки або здійснення конкретних терористичних нападів. Міжнародний валютний фонд (МВФ) підготував План дій, що містить пропозиції щодо

здійснення викладених у доповіді рекомендацій для їх розгляду членами Робочої групи.

У четвертому Огляді Глобальної контртерористичної стратегії Організації Об'єднаних Націй, прийнятому резолюцією №68/276 ГА від 13 червня 2014 р., Генеральна Асамблея вказала на необхідність вжиття заходів щодо запобігання та припинення фінансування тероризму та у зв'язку з цим закликала підрозділи ООН співпрацювати з державами-членами.

Таким чином, незважаючи на значні успіхи та досягнення міжнародних організацій в сфері протидії фінансування тероризму існує ряд проблем, які зменшують ефективність їхньої діяльності:

- світова фінансово-економічна криза, що породжує безробіття та зuboжіння значної частини населення земної кулі;
- високий рівень корупції в багатьох країнах світу;
- наявність подвійних стандартів при притягненні до відповідальності винних у скоєнні злочинів пов'язаних з терористичною діяльністю;
- наявність невирішених регіональних конфліктів;
- криза ідеології і зростання впливу ісламу по всьому світу;
- наявність дублювання повноважень спеціалізованих органів ООН.

Комітети ООН у боротьбі з тероризмом і конфліктами

Контртерористичний комітет (КТК):

Моніторинг виконання санкцій проти терористичних організацій.

Сприяння міжнародному співробітництву в боротьбі з тероризмом.

Контртерористичний комітет Ради Безпеки ООН — центр координації міждержавного співробітництва у боротьбі з тероризмом. Основні напрямки діяльності Комітету — забезпечення інформаційного обміну між державами, отримання від них доповідей про діяльність компетентних національних органів, надання державам засобів для боротьби проти тероризму, координація діяльності регіональних міжнародних організацій у цій сфері.

Основні напрями:

- технічна допомога — сприяння країнам у приєднанні до наявних програм технічної, фінансової і нормативно-правової допомоги;
- організація доповідей країн — для отримання даних про положення в сфері протидії тероризму в кожній країні і використання їх для порозуміння між Комітетом і державами-членами;
- допомога країнам у розробці кодексів і стандартів з урахуванням національних умов і потреб;
- організація проведення спеціальних нарад для розвитку тісніших зв'язків з міжнародними, регіональними і субрегіональними організаціями у справі протидії тероризму, виключення дублювання в роботі і марного витрачання засобів.
- відвідання представниками Комітету держав на їх прохання для моніторингу досягнутого прогресу в антитерористичній діяльності.

Комітети із санкцій:

Розробка та впровадження санкцій проти держав і недержавних акторів, які підтримують тероризм.

Застосування обов'язкових санкцій покликане чинити тиск на ту чи іншу державу чи освіту з метою змусити її дотримуватись визначених Радою Безпеки цілей, не вдаючись до використання сили. Таким чином, для Ради Безпеки санкції є одним із важливих інструментів забезпечення дотримання його рішень. Завдяки своєму універсальному характеру Організація Об'єднаних Націй є особливо відповідним органом для впровадження таких заходів та відстеження їх застосування.

Рада вдається до санкцій, які мають обов'язкову силу, як до одного з інструментів забезпечення виконання його рішень тоді, коли світ перебуває під загрозою, а дипломатичні зусилля виявилися безплідними. , заборони на поїздки, а також обмеження фінансового чи дипломатичного характеру.

Роль Світового банку

Світовий банк відіграє важливу роль у глобальних зусиллях з протидії фінансуванню тероризму, зосереджуючись на створенні стійких фінансових систем, які є прозорими та захищеними від зловживань. Основні напрямки діяльності Світового банку у цій сфері включають:

1. Підтримка законодавства та регуляторних заходів

Світовий банк допомагає країнам розробляти та впроваджувати закони, що відповідають міжнародним стандартам протидії фінансуванню тероризму (ПФТ), зокрема Рекомендаціям Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF).

Він також надає технічну допомогу регуляторам, щоб зміцнити фінансову інфраструктуру, спрямовану на запобігання незаконним фінансовим потокам.

2. Розбудова інституційної спроможності

Навчання фінансових установ та урядових органів виявляти, моніторити й аналізувати підозрілі транзакції.

Створення фінансової розвідки (FIU), яка допомагає виявляти й відслідковувати фінансування тероризму.

3. Оцінка ризиків

Світовий банк допомагає країнам оцінювати ризики відмивання грошей і фінансування тероризму через свої програми, наприклад, інструмент National Risk Assessment (NRA).

Такі оцінки допомагають визначати ключові загрози та прогалини в системах фінансового контролю.

4. Фінансова інклюзія

СБ сприяє доступу до офіційних фінансових систем, що зменшує ризики використання неформальних каналів для фінансування тероризму.

Підтримка програм цифрової ідентифікації, таких як ID4D, допомагає забезпечити прозорість транзакцій.

5. Міжнародна співпраця

Світовий банк працює спільно з іншими міжнародними організаціями, зокрема ООН, FATF, МВФ, щоб забезпечити комплексний підхід до боротьби з фінансуванням тероризму.

Банк заохочує обмін інформацією між країнами для боротьби з транснаціональними загрозами.

6. Зміцнення стійкості економік

Світовий банк реалізує проєкти, спрямовані на зменшення економічної нерівності та бідності, що часто є ґрунтом для терористичної діяльності.

Роль Світового банку є критичною в забезпеченні безпеки глобальної фінансової системи та підтримці стабільності країн, особливо тих, що перебувають у стані конфлікту або постконфліктного відновлення.

Роль МВФ

Міжнародний валютний фонд (МВФ) не займається безпосередньо фінансуванням боротьби з тероризмом, але відіграє важливу роль у протидії фінансуванню тероризму (ПФТ) через моніторинг, рекомендації та технічну допомогу. Його діяльність спрямована на зміцнення фінансових систем країн, підвищення прозорості та запобігання використанню фінансових механізмів для незаконної діяльності.

Основні напрями діяльності МВФ у сфері ПФТ

1. Розробка та впровадження міжнародних стандартів

МВФ активно підтримує міжнародні стандарти, встановлені Групою з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF), включаючи 9 спеціальних рекомендацій з ПФТ.

Він співпрацює з країнами для впровадження цих стандартів у національне законодавство.

2. Оцінка ризиків і моніторинг

У межах своїх програм МВФ аналізує фінансові системи країн, включаючи ризики, пов'язані з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму.

Фонд сприяє оцінкам ризиків через інструменти Financial Sector Assessment Program (FSAP), зосереджуючись на слабких місцях регуляторних систем.

3. Технічна допомога

МВФ надає країнам технічну допомогу для вдосконалення їхніх регуляторних та наглядових механізмів.

Особливу увагу приділяють зміцненню фінансової розвідки, розробці механізмів моніторингу транзакцій та вдосконаленню управління ризиками в банківському секторі.

4. Фінансова інклюзія

МВФ підтримує заходи з розширення доступу до офіційних фінансових інструментів, щоб уникнути використання неформальних фінансових систем, які можуть бути задіяні для фінансування терористичних організацій.

5. Навчання та підвищення обізнаності

Організація проводить навчальні програми для урядових структур, регуляторів і фінансових установ, спрямовані на виявлення схем фінансування тероризму.

МВФ допомагає в розробці аналітичних методів для моніторингу підозрілих фінансових потоків.

6. Підтримка країн із вразливими економіками

Країни, що перебувають у стані конфлікту або мають слабкі економіки, особливо схильні до ризиків використання фінансової системи для незаконних цілей. МВФ працює над зміцненням їхньої макроекономічної стабільності та стійкості фінансових систем.

Співпраця з іншими організаціями

МВФ активно співпрацює з ООН, FATF, Світовим банком та іншими міжнародними партнерами, забезпечуючи координацію зусиль у боротьбі з фінансуванням тероризму. Завдяки цьому підходу досягається комплексність заходів та обмін найкращими практиками.

Роль МВФ у цій сфері є непрямую, але важливою, оскільки він сприяє зміцненню глобальної фінансової системи та зменшенню вразливостей, які можуть бути використані для терористичної діяльності